

عوامل افزایش روزی

مهدی عزیزان

اشاره

در شماره قبل به عامل کار و تلاش به عنوان یکی از عوامل فردی افزایش روزی پرداختیم و ابعاد مختلف این عامل را در ارتباط با رزق و روزی مورد بحث قرار دادیم. در این مجال قصد داریم چند عامل دیگر را بررسی کنیم.

اخلاق خوب

یکی از عوامل بسیار مؤثر در جلب روزی و ازدیاد آن، بهره‌گیری از اخلاق خوب در مواجهه با دیگران است. البته همه کسانی که به کار تولید و تجارت و خرید و فروش مشغول‌اند، اذعان دارند که برخورد خوب و

مناسب با مشتری، رمز جذب مشتریان بیشتر، تولید بیشتر و در نهایت سودآوری بیشتر است. در این دیدگاه اقتصادی، هدف اساسی سود اقتصادی بیشتر است که در این راه از ابزارهای متفاوتی مانند کیفیت کالا، بسته‌بندی مناسب و جذاب، سیستم حمل و نقل و توزیع مناسب، بازاریابی و... استفاده می‌شود و یکی از این ابزارها، اخلاق خوب است.

در این دیدگاه، اخلاق خوب در برخورد با مشتری همانند بسته‌بندی جذاب کالا است و همچنان که کالا باید از ظاهر مناسبی برخوردار باشد،

که با نیل به این هدف متوسط، هدف نهایی انسان که همان قرب الی الله است، دست یافتنی‌تر و نزدیک‌تر می‌شود.

اخلاق خوب، ارزش خود را از ارزش اقتصاد و پول کسب نمی‌کند؛ بلکه خود به تنهایی و صرف نظر از هر گونه ارزش اقتصادی، ارزشمند است.

۳. اخلاقی که به عنوان یکی از عوامل جلب و ازدیاد روزی مطرح است، نه فقط در برخورد با مشتریان و عوامل اقتصادی است، بلکه صرف رعایت اخلاق اسلامی حتی با غیر مشتریان و با غیر دست‌اندرکاران اقتصادی و حتی در برخورد با زن و فرزند، خویشاوندان، بستگان، همسایگان و... در کسب رزق و افزایش آن تأثیر گذار است.

بر این اساس می‌توان حیطه‌های اخلاق خوب را که در افزایش رزق و روزی مؤثر است، در موارد ذیل دسته‌بندی نمود:

الف. همدلی اهل خانه

خانواده‌ای که در آن رحمت و رأفت حاکم باشد، زمینه بارش رحمت

فروشنده کالا نیز باید دارای ظاهری جذاب باشد. هر چند ممکن است در دل و ذهن خود، کم‌ترین درجه احترام و اعتنا را به شخصیت خریدار نداشته و یا حتی از او متنفر باشد. حاصل آنکه در این نگاه، اخلاق و برخورد مناسب، ابزاری اقتصادی برای کسب سود بیش‌تر است.

این دیدگاه گرچه در ظاهر با آموزه‌های اسلامی مبنی بر توصیه به رعایت اخلاق خوب با مردم مطابقت دارد، اما در واقع و باطن، دارای تفاوت‌های اساسی با آموزه‌های اسلامی می‌باشد. از جمله آنکه:

۱. اخلاق اسلامی، صرفاً زیباسازی پوسته نیست؛ بلکه زیباسازی هسته است که خود به خود به زیبایی پوسته نیز می‌انجامد.

اخلاق اسلامی، دستور العملی برای پالایش و آرایش روح و روان آدمی است که از پی آن، اعمال و رفتار انسان نیز پالایش و آرایش می‌شود.

۲. اخلاق اسلامی، صرفاً وسیله‌ای برای جلب سود اقتصادی نیست؛ بلکه خود هدفی مقدس است

برای افزایش روزی است. بنا به گواهی امام صادق علیه السلام: «حَسُنَ الْجَوَارِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ»^۲ همسایگی نیکو [و خوش رفتاری با همسایه،] موجب افزایش روزی است.»

ج. ارتباط با خویشاوندان

ارتباط با بستگان و مشارکت در غم و شادی آنان و مطلع شدن از احوال و روزگارشان، ثمرات و برکات مادی و معنوی فراوانی در پی دارد که از جمله برکات مادی آن، افزایش رزق و روزی است. امام صادق علیه السلام می فرماید: «صَلَّةُ الْأَرْحَامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَتُمَسِّحُ الْكُفَّ وَتُطَيِّبُ النَّفْسَ وَتَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَتُنْسِيءُ فِي الْأَجَلِ»^۳ ارتباط با خویشاوندان باعث نیکی اخلاق، مبارک شدن دست، پاکیزگی روح، افزایش رزق و تأخیر در مرگ آدمی می شود.»

امام باقر علیه السلام نیز برکات ارتباط با خویشان و بستگان را پاکیزه شدن اعمال، دفع بلا، ازدیاد ثروت، طول

الهی را بر خود هموار می کنند. یکی از مصداقهای رحمت خداوند، توسعه رزق خانواده است. امام صادق علیه السلام در این زمینه فرموده اند: «أَيُّمَا أَهْلٍ بَيْنَتْ أَعْطُوا حَظَّهُمْ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَالرَّفْقُ فِي تَقْدِيرِ الْمَعِيشَةِ خَيْرٌ مِنَ السَّعَةِ فِي الْمَالِ وَالرَّفْقُ لَا يَعْجِزُ عَنْهُ شَيْءٌ وَالتَّبَذِيرُ لَا يَنْتَقِي مَعَهُ شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ»^۱ به هر خانواده ای که سهم آنان از رفق [و همدلی] هدیه شده باشد [و با یکدیگر با مدارا و ملایمت رفتار کنند]، خداوند حتماً رزق آنان را افزایش خواهد داد. در تقدیر معیشت [همدلی و] مدارا بهتر از ثروت زیاد است. بارفق [در زندگی] هیچ کمبودی وجود ندارد و با ولخرجی، هیچ چیزی باقی نمی ماند. خداوند عزیز و با جلال اهل رفق [و مدارا] است و رفق را دوست دارد.»

ب. خوش رفتاری با همسایه ها

تأثیر همدلی، ملایمت و خوش رفتاری در جلب و افزایش روزی، محدود به دیوارهای خانه و اهل خانه نیست؛ بلکه خوش رفتاری با همسایه ها و اهل محل نیز عاملی مؤثر

۱. الکافی، ثقة الاسلام الکلینی، دار الکتب

الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۵ ش، ج ۲، ص ۱۱۹.

۲. همان، ص ۶۶۶.

۳. همان، ص ۱۵۱.

د. خوش رفتاری با مردم

مهربانی و خوش رفتاری با خلق خدا، زمینه‌ساز مهربانی و لطف خداوند نسبت به انسان است. گام اول خوش رفتاری، آزار ندادن مردم است. از نظر امام صادق علیه السلام یکی از عوامل افزایش رزق و روزی همین نکته است: «كُنْفُ الْأَذَى وَقَلَّةُ الصَّخَبِ يَزِيدَانِ فِي الرِّزْقِ»^۱ ترک آزار [مردم] و کم جار و جنجال کردن، روزی را افزایش می‌دهد.

در گام بعدی، خوش رفتاری را باید به جای بد رفتاری و نیکی را به جای بدی نهاد؛ یعنی نه تنها بد رفتاری نکند؛ بلکه سعی در خوش رفتاری و نیکی به دیگران نماید. بخشی از پاداش مادی نیکی به مردم، رفع فقر از زندگی و زیاد شدن رزق آدمی است. بنا به گفتار امام باقر علیه السلام: «الْبِرُّ وَصَدَقَةُ السَّرِّ

عمر، وسعت رزق و محبوبیت در بین خانواده معرفی کردند. ایشان می‌فرمایند: «صَلَّةُ الْأَزْحَامِ تُزَكِّي الْأَعْمَالَ وَتَدْفَعُ الْبَلْوَى وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ وَتُنْسِي لَهُ فِي عَمْرِهِ وَتُوسِّعُ فِي رِزْقِهِ وَتُحَبِّبُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ»^۱ صلح رحمت اعمال را پاکیزه می‌گرداند، بلا را دفع می‌کند، اموال را افزایش می‌دهد، عمر انسان را طولانی می‌کند، رزق او را توسعه می‌بخشد، و [او را] در خانواده‌اش محبوب می‌گرداند؛ پس انسان باید تقوای الهی پیشه کرده و صلح رحمت کند.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله نیز فرموده‌اند: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَمُدَّ اللَّهُ فِي عَمْرِهِ وَأَنْ يَبْسُطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ»^۲ هر کس دوست دارد که خداوند عمر او را دراز و رزق او را زیاد کند، پس با خویشان و بستگان خود رابطه داشته باشد.

هم آن حضرت صلح رحمت را موجب فقرزدایی از زندگی دانستند: «صَلَّةُ الرَّجْمِ تَزِيدُ فِي الْعَمْرِ وَتَنْفِي الْفَقْرَ»^۳ صلح رحمت موجب طول عمر و برطرف شدن فقر می‌شود.^۴

۱. همان، ص ۱۵۲.

۲. همان، ص ۱۵۶.

۳. بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، مؤسسه الوفاء، بیروت، ۱۴۰۴ ق، ج ۷۴، ص ۱۰۳.

۴. التوحید، شیخ صدوق، مؤسسه النشر الاسلامی، قم، ۱۳۹۸ ق، ص ۴۶.

طبعاً باید وقتی ازدواج کرده که بتوان از پس هزینه زیاد آن برآمد و این خود هنگامی ممکن است که از درآمد فراوان و کافی برخوردار بود. در این منطق، باید درآمد داشت تا بتوان ازدواج کرد؛ اما در منطق دین، حقیقت جز این است. در ادبیات دینی ما، یکی از راههای افزایش برکت و درآمد، ازدواج است و باید ازدواج کرد تا صاحب روزی شد. برای پولدار شدن باید ازدواج کرد، نه اینکه اول پولدار شد و سپس ازدواج کرد. ازدواج باعث ازدیاد رزق است و با افزایش رزق، از پس افزایش هزینه‌ها هم می‌توان برآمد.

در این دیدگاه رازق دختر و پسر، چه در خانه پدری آنها و چه در خانه خودشان یکی می‌باشد و آن خداوند است. تنها چیزی که قبل و بعد از ازدواج تفاوت پیدا کرده است، مکان زندگی آنها است؛ اما «رزق و رازق» آنها یکی است و بلکه رزق آنها بیش از گذشته آنها است. به عبارت دیگر، ضمانت رزق انسانها - که بحث آن در بخش نخست مقاله گذشت - مشروط به خانه پدری نیست؛ بلکه این وعده الهی هم

يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ؛^۱ نیکی [به مردم] و صدقه پنهانی، فقر را از بین می‌برند.

رفق و مدارای با مردم نیز روزی را افزایش می‌دهد. امام کاظم علیه السلام در نصیحتی به هشام بن حکم در مورد اثرات مادی رفق و نیکی و خوش اخلاقی فرمودند: «عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ فَإِنَّ الرَّفْقَ يُمْنٌ وَالنَّحْرَقَ سُؤْمٌ إِنَّ الرَّفْقَ وَالْبِرَّ وَحُسْنَ الْخُلُقِ يَغْمُرُ الدِّيَارَ وَيَزِيدُ فِي الرِّزْقِ»^۲ بر تو باد که [با دیگران] با رفق و ملامت رفتار کنی؛ چرا که رفق مبارک [و با برکت] و تندخویی شوم و ناپسند است. رفق، نیکی و خوش اخلاقی با دیگران، شهرها را آباد و رزقها را افزون می‌کند.

حاصل آنکه خوش رفتاری در بین خانواده، با همسایگان، بستگان و سایر مردم، علاوه بر اثرات معنوی و نزدیک شدن به قله‌های کمال، در زندگی مادی نیز اثربخش است و یکی از آثار آن، افزایش درآمد و بهره‌وری از آن و بهبود وضع معیشتی انسان است.

ازدواج

در فرهنگ رایج و متداول بین مردم، ازدواج موجب افزایش هزینه‌ها است.

۱. بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۱

۲. شرح رساله حقوق امام سجاد علیه السلام، ص ۴۶۴.

در خانه پدری و هم در خانه و زندگی جدید به قوت خود باقی است.

در ادبیات دینی ما، نه تنها ترس از فقر و نداری در اثر ازدواج، امری ناپسند و خیالی است، بلکه بالاتر از آن، برای فرار از فقر و چاره‌جویی آن، باید ازدواج کرد تا از فقر در حالت مجزّدی رهایی جست.

در تأیید این ادعا می‌توان از روایتی بهره گرفت که براساس آن، وقتی جوان مجزّدی از نیازمندی و نداری خود در نزد پیامبر اسلام ﷺ شکایت می‌کند، آن حضرت او را به ازدواج کردن امر می‌کنند. برای بار دوم و سوم نیز شکایت خود را مطرح می‌کند و پیامبر ﷺ باز هم راه چاره او را ازدواج معرفی می‌کنند.

امام صادق علیه السلام پس از نقل این حادثه تأکید می‌کنند: «الرِّزْقُ مَعَ النِّسَاءِ وَالْعِيَالِ»^۱ رزق انسان، با همسر و خانواده تأمین می‌شود.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ در توصیه‌ای همگانی خطاب به همه جوانان می‌فرماید: «اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزُقُ لَكُمْ»^۲ خانواده دهید تا رزق شما فراوان شود. ایشان در جای

دیگری فرموده‌اند: «الْتَمِسُوا الرِّزْقَ بِالنِّكَاحِ»^۳ با ازدواج، رزق [خود] را طلب کنید.

با مشاهده این روایات است که فاصله زیاد بین فرهنگ دینی و فرهنگ عامی آشکار می‌شود. بدون تردید، یکی از علل سخت شدن ازدواجها و افزایش سن ازدواج و بسه دنبال آن، گسترش نابسامانیهای اخلاقی و اجتماعی، فساد و فحشا و فشارها و اضطرابهای روحی - روانی، فاصله گرفتن از فرهنگ دینی و تردید در وعده‌های خداوند و نگرانی از وضعیت آینده است. مشکل اصلی بسیاری از افراد «بی‌پولی» نیست؛ بلکه «بی‌اعتقادی» است.

ناگفته نگذاریم که تحقق وعده خداوند در روزی رسانی به انسانها و از جمله زوجهای جوان، مشروط به تدبیر، تلاش، میانه‌روی و... است که در جای خود باید مورد بحث قرار گیرد.

۱. وسائل الشیعه، محمد بن الحسن الحر العاملی، مؤسسة آل البيت، ج ۲۰، ص ۴۴.

۲. همان، ص ۱۵.

۳. مکارم الاخلاق، الحسن بن الفضل الطبرسی، دار الشریف الرضی، قم، ۱۴۱۲ق، ص ۱۹۶.

دعا

عوامل مؤثر در افزایش رزق انسان، منحصر در عوامل مادی و ظاهری از قبیل کار و تلاش، تدبیر و آینده‌نگری و... نیست؛ بلکه عوامل دیگری در ازدیاد رزق انسان مؤثر است که از نوع عوامل معنوی و باطنی محسوب می‌شوند. از جمله عوامل معنوی که در تقدیر رزق مؤمنان اثرگذار است، دعا می‌باشد.

گنجینه‌های نعمت در خزائن الهی نهفته است که با کلید «راز و نیاز» می‌توان آنها را گشود و به قدر «نیاز» از آن بهره گرفت. امام علی علیه السلام چه خوش فرمود: «وَاسْتَعْنَتْهُ عَلَى أُمُورِكَ وَسَأَلْتَهُ مِنْ خَزَائِنِ رَحْمَتِهِ مَا لَا يَفْدُرُ عَلَى إِعْطَائِهِ غَيْرُهُ مِنْ زِيَادَةِ الْأَعْمَارِ وَصِحَّةِ الْأَبْدَانِ وَسَعَةِ الْأَرْزَاقِ ثُمَّ جَعَلَ فِي يَدَيْكَ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِهِ بِمَا أُذِنَ لَكَ مِنْ مَسْأَلَتِهِ فَمَتَى شِئْتَ اسْتَفْتَحْتَ بِالدُّعَاءِ أَبْوَابَ نِعْمَتِهِ وَاسْتَمَطَّرْتَ شَأْبَيْتَ رَحْمَتِهِ؛^۱ از او (خدا) در کارهایت استعانت می‌جویی و از خزائن رحمتش چیزهایی می‌خواهی که جز او کسی قادر به اعطای آن نیست، مانند: عمرهای بیش‌تر، سلامتی بدن‌ها و وسعت روزی‌ها. خداوند کلیدهای خزائن‌اش را در

دست تو قرار داده است؛ زیرا به تو اجازه داده که از او درخواست کنی؛ بنابراین هر گاه خواستی می‌توانی به وسیله دعا درهای نعمت خدا را بگشایی و باران رحمت خدا را فرود آوری.»

دعا، اسلحه چندکاره مؤمنان است که از آن در زمینه‌های نظامی، اقتصادی، سیاسی و... استفاده کرده، مشکلات خود را حل می‌کنند. دعا در میدان کارزار، پشتوانه روحی رزمندگان و عامل غیبی پیروزی آنان و در میدان اقتصاد، موجب افزایش رزق آنها می‌شود.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله پیوسته مؤمنان را بر بکارگیری این سلاح تشویق می‌نمودند: «الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعَمُودُ الدِّينِ وَتَوْرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ؛^۲ دعا، اسلحه مؤمن و عمود [خیمه] دین و نور آسمانها و زمین است.» سپس فرمودند: «الْأَدْلُكُمْ عَلَى سِلَاحٍ يُنْجِيكُمْ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ يُدِيرُ أَرْزَاقَكُمْ؟» آیا شما را به سلاحی که شما را بر دشمنانتان پیروز و رزقتان را جاری کند، راهنمایی کنم؟» یاران حضرت عرض کردند: آری ای رسول خدا! آنگاه حضرت

۱. نهج البلاغه، نامه ۳۱.

۲. مکارم الاخلاق، ص ۲۶۸.

راه‌های غیر قابل پیش‌بینی برای آنان قرار داده است تا با شناختن راه تأمین رزق خود، زیاد دعا کنند.»

اما نکته مهم این است که آیا این همه تأکید بر دعای زیاد برای تأمین و افزایش رزق، به معنای جایگزینی دعا به جای عوامل مادی رزق از قبیل کار و تلاش است، یا معنای دیگری دارد؟

از متون و منابع دینی چنین استنباط می‌شود که دعا جایگزین کار نیست؛ بلکه پشتوانه معنوی انسانها است تا با استفاده از ابزار دعا، از کار خود نتیجه بهتری بگیرند. در این مورد به سخن امام صادق علیه السلام اشاره می‌کنیم که می‌فرماید: «ثَلَاثَةٌ يَدْعُونَ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ رَجُلٌ جَلَسَ عَنِ طَلْبِ الرِّزْقِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَلَمْ أَجْعَلْ لَكَ طَرِيقًا فِي الطَّلَبِ...»^۳ دعای سه گروه مستجاب نمی‌شود [که از جمله آنها] دعای فردی که به دنبال طلب روزی نمی‌رود. و دعا می‌کند: خدایا! روزی مرا برسان! و خداوند در جواب می‌فرماید: آیا برای تو

فرمود: «تَدْعُونَ رَبَّكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فَإِنَّ سِلَاحَ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ»^۱ خدایتان را شبانه روز بخوانید؛ چرا که دعا سلاح مؤمن است.»

بهره‌برداری معنوی از دعا، بالاتر از بهره‌مندی مادی از آن است که در مقایسه دو بهره مادی و معنوی، سود مادی بهانه‌ای برای به دست آوردن سود معنوی است.

خدایی که ضامن رزق انسانها و نیز مهربان‌ترین کس برای آنان است، گاه کشتی معیشت آنان را در دریای پرتلاطم زندگی به این سو و آن سو می‌کشانند، تا کشتی‌نشینان خدای کشتی را از یاد نبرند و از ترس غرق شدن، دایماً کشتی‌بان خود را صدا کنند. این همه بهانه‌ای است تا از میان این فریادهای نیایشگرانه، مردم به سودی معنوی و به سرمایه‌ای بالاتر و والاتر دست یابند.

امام صادق علیه السلام حکمت روشن بودن راه تأمین رزق مؤمنان را ایجاد زمینه‌ای برای زیاد دعا کردن آنان می‌داند: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَخْتَسِبُوا وَذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ»^۲ خداوند عز و جل، ارزاق مؤمنان را از

۱. همان.

۲. وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۵۱.

۳. مستدرک الوسائل، المحدث النوری، مؤسسة

آل البیت، قم، ۱۴۰۸ ق، ج ۱۳، ص ۱۴.

موجب سرازیری رزق و دفع بلا از دعا کننده می شود و فرشته ای، مشابه همان دعا را برای شما می گوید.»

ب. بهترین زمان برای دعا کردن، از هنگام سحر تا طلوع خورشید است؛ چرا که بنا به فرموده امام باقر علیه السلام: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُجِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ كُلَّ دُعَاءٍ فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي السَّحْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ تَفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فِيهَا الْأَرْزَاقُ وَتُقَضَى فِيهَا الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ»^۱ خداوند [شنیدن] هر دعایی را از بندگان مؤمن خویش دوست دارد؛ پس بر شما باد از هنگام سحر تا خورشید دعا کنید؛ چرا که در این زمان است که درهای آسمان گشوده، ارزاق تقسیم و حاجتهای بزرگ روا می شود.»

ج. در روایات ما، ادعیه و نمازهای متفاوتی برای افزایش رزق و روزی توصیه شده است. برای پرهیز از طولانی شدن این بخش، ادعیه و نمازهای مذکور در مقالات بعدی بیان خواهد شد.

ادامه دارد....

راهی برای طلب روزی قرار ندادم؟...» حاصل آنکه از جمع بندی روایاتی که مؤمنان را به دعا برای تأمین و افزایش رزق تشویق می کند و روایاتی که انسانها را از دعای بدون تلاش برحذر می دارد، به این نتیجه می رسیم که «نیایش و تلاش» در کنار هم معنا می یابند، نه به جای هم. تلاش بدون نیایش و نیایش بدون تلاش، هر دو ناقص و ابرترند. نتیجه مطلوب هنگامی به دست می آید که این دو در کنار هم جای گیرند.

چگونگی دعا

در مورد کیفیت و چگونگی دعا برای افزایش رزق، با مراجعه به روایات رسیده از امامان معصوم علیهم السلام، نکات ذیل حائز اهمیت است:

الف. فقط برای خود دعا نکنیم و سایر مؤمنان را نیز دعا کنیم. یکی از اثرات دعا برای مؤمنان در حال عدم حضور آنان، افزایش رزق دعا کننده و دفع شدن بلاها از او است. امام صادق علیه السلام می فرمایند: «الدُّعَاءُ لِأَخِيكَ يَظْهَرُ الْغَيْبِ يَسُوقُ لِلدَّاعِي الرِّزْقَ وَيَضْرِبُ عَنْهُ الْبَلَاءَ وَيَقُولُ الْمَلَكُ لَكَ مِثْلُ ذَلِكَ»^۱ دعای غیابی شما برای برادر مؤمن،

۱. مکارم الاخلاق، ص ۲۷۶.

۲. الکافی، ج ۲، ص ۴۷۸.